

REDACTIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2,
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2-50; pe 1 lună fl. 1.

N-rii de Duminică pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERTIUNILE:

de 1 fr. garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

Evolutiuni.

Simburele cel mai vechiu al împărăției habsburgice cuprindea la început numai țerisoarele Austria-de Jos, Austria-de-sus și Stiria; mai în urmă au fost alipite către ele: Carintia, Carniola și Salzburgul; ear' și mai târziu Tirolul.

În timpurile gloriei romane ele erau locuite de neamul Chelților, ear' în vremile năvălirilor și pustiirilor barbare în imperiul roman, cărora în sfârșit au și căzut jertfă, ținuturile acestea treceau de la o stăpânire la alta, adecă fiecare neam năvălitor venind de la Nord, se așeza în ele pe câtăva vreme, și tot așa la reîntorcere, dacă a fost bătut de către oștirile romane.

Toate aceste stăpâniri fiind trecătoare, prădătoare și pustiitoare, nu prea au rămas urme muncii lor în aceste părți.

Dimpotrivă, ori-unde se descoperă prin săpături câte o rămășiță de ale tirurilor vechi, precum: bani, unelte gospodărie și meserie, morminte vechi cu urne în ele, petri cu inscripții și fără inscripții, etc., toate acestea s'au dovedit a fi meșteșuguri după poporul băstinaș chelțic, adecă acela, peste care trecuseră cu furie atâtea seminții rășboinice.

După încetarea vijeliilor barbare în secolul 5—6—7-lea începură a se strecura acolo seminții slave, cari ajunseră a da ținuturilor aceluia altă față națională; în secolii 10 și 11 însă, imperiul german devenind cel mai puternic în Europa, ear' ducii „țerilor ereditare“ fiind adeseori aleși ca „împărați germani“, ele cu timpul deveniră cel puțin pe jumătate germane, unele chiar în parte covârșitoare germane, în sfârșit unele (Austria-de-sus și Salzburgul) cu desvârșire germane.

Cei-ce în toate aceste schimbări și preschimbări de stăpâni și naționale, mai cu grabă și mai complect își părăsiră stăpânul și neamul de până atunci și trecură la cel nou venit ori biruitor, erau totdeauna boierii adecă nobilimea, mare și mică.

După ei se luau apoi straturile așazise „culte“, apoi slujbașii, în sfârșit meserieșii. Pe când poporul oropsit nu-și uita limba, legea și datinele sale strămoșești pentru nici un fel de scumpete ori foloase pe lume. Da, țeranul acela răbduriu și răbdător, fie Neamț, ori Slav, mai bine suferea lipsurile și chinurile de tot felul, ce-i pricinuiu stăpânirile care se perindeau; mai bine se retrăgeau și trăiau adeseori viață năcăjită prin păduri, dar' limba și legea și-o păstrară cu dragoste, sfințenie și scumpătate.

Când în secolul 16-lea și 17-lea, domnitorii „țerilor ereditare“ din casa Habsburgilor, fiind totodată și împărați germani, înfrinseră în mai multe lupte pe regii Boemiei și ai Ungariei (ultima oară la Mohaci), își puseră drept țintă de căpetenie a

închege toate aceste țeri, adecă cele „ereditare“, regatul Boemiei și regatul ungar într'o singură împărăție, cu un singur domnitor, ceea-ce precum știm, cu timpul s'a întâmplat. Cu cât această întreprindere și țintă a domnitorilor habsburgici ajunge mai aproape de realizare, cu atât țerile și semințiile germane, cari alcătuiau imperiul, tot mai mult se înstrăinau de casa Habsburgică și tot mai mult încolțea înfrinșii ideea, că altă casă, altă familie domnitoare să devină stăpână asupra lor.

Ca atare, cu timpul s'a dezvoltat familia domnitoare prusiană a Hohenzollernilor. Dar' până ajunse acolo, trecură earăși veacuri de arându; împărații Austriei mereu purtau titlul și de „împărați germani“, până la rășboiul 1866, când învinse Prusia. Atunci se văzu, că de acum înainte nu mai e rost ca împărații Austriei să mai țină la titlul de împăratul german și de aceea de bună voie s'au lăpădat de el.

Dar' odată cu lăpădarea titlului acestuia, familia Habsburgică a recunoscut, că nu se mai poate ca împărăția să rămână cu caracter numai nemțesc, de aceea mai întâiu s'a împăcat cu Ungurii ca cei mai rășfătați și călăuziți german numai în Austria. Dar' semințiile slave, care și înainte de 1866 cereau drepturile lor, de la acest an încoace porniră o dezvoltare națională în mod străduitor, astfel că în 1879 M. Sa a fost silit să chieime pe Taaffe, al cărui punct principal din program a fost să mulțumească pe toate naționalitățile.

Și de atunci toate aceste popoare, astfel dar' și Românii din Bucovina, în măsura hărniciei lor, încetul cu încetul capătă câte unul sau mai multe drepturi ce li se compet. Dar', cum zicem și accentuăm numai și numai în măsura hărniciei și jertfirii lor.

Astfel stă treaba și cu „țerile ereditare“. Până la 1879 erau privilegiate de toată lumea dinlăuntru și din afară ca țeri curat nemțesti.

Sloveni nu se cunoșteau decât numai țerani în câteva ținuturi și „câțiva agitatori naționaliști fără rușine“, cari „ațlță poporul la ură națională“; afară de acești „câțiva agitatori“, preoți și dascăli, toată „inteligenta“ slovenă de acolo se rușina a vorbi pe stradă în limba maternă, școlile toate erau nemțesti; la diregătorii și judecătorii se vorbea și se scria numai nemțeste.

Și eacă în acești din urmă 20 de ani, ce minune s'a întâmplat! Așa de mare minune, încât Slovenii din țerile ereditare au astăzi o mulțime de școli secundare, azi mănă guvernul le va înființa universitate în orașul Liubliana (Laibach), capitala Carnioliei; magistratul acestui oraș e de vre-o zece ani în mâinile lor; tribunalul suprem din Graz, capitala Stiriei, a orânduie ca la toate judecătorii limba slovenă să fie egal îndreptățită cu cea germană; Slovenului i se face dreptate în limba lui la toate diregătoriile și în toate instan-

țele. Că prin vraje, în acest răstimp Slovenii din țerile ereditare și-au înființat o mulțime de reuniuni culturale și însoțirii economice de tot felul; au sute de ziare, politice și literare; au vre-o 14 deputați în parlamentul din Viena și minorități înșurătoare în Dietele provinciale ale lor; au bănci și alte institute de bani, asociațiuni culturale și altele și altele.

Toate aceste însă în urma hărniciei și jertfirii națiunii însăși, a țeranului și a fruntașilor curagioși, cumiști și harnici.

Petiție respinsă. Dintre deputații congresuali ai bisericii sârbe 52 au cerut printr'o petiție ca M. Sa să se îndure a aproba convocarea congresului bisericesc sârb.

Petiția n'au trimis-o prin mijlocirea guvernului, aceea Bánffy a și intervenit ca petiția să fie retrimisă baronului Zsvkovits fără nici o semnătură ori apostilă a Monarhului.

Consul român la Budapesta a fost numit d. Cucușeanu, care până acum fusese consilier la consulatul român din Berlin.

„Hazarik“ (de la 27 c.) publică date statistice foarte elocvente, dovedind că pe Aujd, pe la Czegled și jur, socialismul face progrese grozave. Numai lucrători greviști s'au dovedit că sunt p'acolo 50.000, socialiști declarați. Ei au înființat anul trecut 11 reuniuni și au împrăștiat printre popor 245.000 exemplare de broșuri socialiste. Ca pedepse, cu toții împreună, socialiștii d'acolo au suferit 62.895 zile arest și 33.504 coroane amendă. Impușcați de geandarmi au fost anul trecut 44 socialiști, ear' răniți 144. Autoritățile au dizolvat 28 reuniuni socialiste. Cu toate acestea, ei au încasat din cotisațiuni benevole 60.000 coroane. Și totuși guvernul unguresc își are grija și năcazul îndreptate spre — naționalități. Eată ce ajunge a săvârși o politică proastă șovinistă!

Germania-Jună.

(1830—1848)

Luft, Luft in den Massen!...

Gutzkow: Nero.

VIII.

Să privim acum mai de aproape câteva direcții principale în cari au muncit acești scriitori și în primul rând considerările lor asupra credinței.

Este o noă comună tuturor revoluționarilor sociali, notă aproape inherentă principiului de libertate, — combaterea catolicismului. Astfel a fost angajat în lupta contra bisericii catolice Rousseau, astfel și Alferi care a declarat cat goric, că religia catolică este diametral opusă principiului de libertate politică și că popoarele din Nordul Europei, prin desfacerea lor din stul acestei bisericii s'au croit calea spre libertate.

Vederile Germaniei June se sprijineau pe teoriile acestora. Condamnau cu excepția lui Börne pe toată linia catolicismul, care scoate cu desvârșire elementul laic din o-cărnuirea bisericească, dând însă elemen-

tului clerical putere de ingerență în afaceri lumesti, politice. Condamnau instituțiunea papei, ca fiind o instituțiune absolutistică și tiranică.

Condamnau temeul fantastic al acestei religii, fiind-că nu oferă nici un razim pozitiv sufletului creștin.

Din contră, socoteau acest temeiu drept razim probat al despotismului, ear' pe a-derenții lui îi timbrau de servili și ipocriți și îi combăteau cu înverșunare. Eată bună oară Heine cum presintă pe filosoful Schelling, despre care am vorbit mai sus:

„Pe bietul Schelling îl găsim astăzi în lațurile propagandei catolice — zice Heine în „Die romantische Schule“, — îl găsim în München, cartierul de frunte al acestei propagande. Dl Schelling a tradat filosofia religiei catolice. D-sa este de părerea, că credința trebuie adusă în legătură cu știința. Frasa asta este inofensivă, însă un șerpe se ascunde în dosul ei. Dl Schelling trebuie adecă să lucreze cu toate puterile spiritului său ca să justifice religia catolică și tot ce învață el, acum sub titlul filosofie nu este decât o justificare a catolicismului. Prin minciuna iezuitică îmbrăcată în haina filosofiei tinde a seduce tinerimea. Și tinerimea cade în genunchi și primește inconștientă din mâna lui hostia otrăvită...“

În felul acesta erau atacați susținătorii catolicismului. Și într'alt loc continuă:

„Nu ne împoartă ce scop urmăresc acești filosofi, vându-i însă în tovarășia partidului clerical, al cărui interes material este leant de sus, confundăm cu iezuiții cei vechi.“

Aceia au fost mari pe lângă aceștia căci dispuneau de înțelepciune și voință fermă. Dar' aceștia sunt niște pitici, cari nu vor pute nici când să învingă greutatea, de cari și uriașii zădarnic s'au apropiat. Spiritul omenesc nici odată n'a născocit combinații mai mari ca acele, prin cari iesuitii cei vechi credeau că vor pute susține catolicismul. Dar' n'au isbutit, fiind-că ei erau însuflețiți numai de principiul susținerii acestei bisericii și nu de credința însăși. Ba această credință nici nu le-a zăcut în interes și pentru aceea au profanat adese ori credința catolică, numai ca să o facă stăpânitoare. Ei sau înțeles cu păgânii, s'au făcut negustori, ucigași, atești chiar, — numai ca să biruească. Au creat imnuri și biserici, dar' din versurile lor nu respiră duch de libertate ci suspină cutremurul de supunere înaintea mai mareli peste iesuiți. . . Zădarnică a fost toată activitatea lor. Din minciună nu va resări nici când vieață și D-zeu nu poate fi salvat prin demon...“

Astfel de idei revoluționare pe terenul credinței și-au avut efectul lor. În curând s'a ivit o ruptură în stul bisericii catolice germane. Provocată a fost această ruptură prin faptul că arhiepiscopul din Trier a expus spre vedere publică o haină, despre care susține că este haina lui Isus Christos („Der ungenährte Rock Christi“) și a invitat mulțimea, că privind la acest vestment să se întărească în credința catolică.

Casul acesta a stîrnit mare resens, încât o însemnată parte a societății catolice, aparținătoare cercurilor mai inteligente a părăsit catolicismul, formând o sectă aparte numită „catolicismul german“. Această sectă există și astăzi, ea nu recunoaște pe papa și absolutismul în biserică. (Gervinus: „Der deutsche Catholicismus“).

Afară de motivul național, de care era inspirată lupta Germaniei June în contra catolicismului, iasă la iveală un motiv eminentemente literar-estetice.

Catolicismul cu extraordinara pompă exterioară ce desfășoră în actele celebrării cultului său cu fondul mistic și nedeslușit în dogmele sale devine vatra unei literaturi, din care lipsește cea mai palidă umbră de pozitivism și actualitate. Romantismul fantastic din Germania a fost produsul și al influinței cato-

licismului, ear' cine combătea acest curent literar trebuia să-și îndrepte sgețile și asupra izvorului din care emană, asupra religiei catolice.

Lupta în contra romantismului a fost deci o altă campanie violentă a Germaniei June, asupra căreia trebuie să ne oprim.

Harie Chendi.

DIN ROMANIA

Povestea unei Coroane de oțel.

D. G. Coșbuc a terminat lucrarea sa asupra războiului neatârnat, conform însărcinării primite de la ministerul instrucțiunii publice. Această operă poartă titlul: Povestea unei Coroane de oțel și va fi tipărită în 10.000 de exemplare, cu cheltuiala ministerului instrucțiunii.

Bene-Merenti.

Presă din capitala României vestește, că s'a acordat d-nei *Maria Delavrancea*, inspectoare a învățământului secundar, soția d-lui Barbu St. Delavrancea, medalia Bene-merenti pentru lucruri didactice, ear' doamna *Aristița Romanescu*, talentata artistă a Teatrului Național din București a fost decorată cu medalia Bene-merenti cl. I.

Rosplata muncii.

În România s'a înființat o nouă medalie cu acest nume pentru meritele câștigate pe terenul învățământului primar.

Cel dintii, căruia i-s'a conferit această medalie este dl *Ioan Kalinderu*, membru al Academiei, scrietor distins.

Școala de fete

Dl. C. Meissner publică în „Buletin” raportul său asupra inspecțiunii făcute la institutul de fete „Ioan Otetelesianu”. Acest institut are 5 clase cu 75 de eleve. Merita institutului e practică: a pregăti societății bune mame și bune gospodine fără pretenție sau lux. Institutul e pus sub privilegiirea Academiei și are ca director pe d. și pe d-na *Slayci*. În raportul său constată erutarea personalului de profesoare, de nișoare cu oare care înclinare spre lux.

Comerciale.

Diracțiunea M. R. studiază tipul de vapoare de adoptat pentru linia Constanța-Alexandria, care se va deschide într'un viitor apropiat și pentru care sunt deja votate fondurile necesare.

Tipul ales va fi probabil acela al vaporului regele Carol I. cu modificări în ce privește saloanele și sala de restaurant clasa I, cu suprîmarea cabinelor regale, precum și a unui salon de la clasa III, spre a se putea mări magasiile de mărfuri.

Comanda se va face îndată după fixarea tipului definitiv.

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI”.

CELE DIN URMĂ VÂNĂTORI.

Pierre Loti.

Membru al Academiei Franceze.

Am să vă spun două istorioare. Și le închin contesei învântătoare care a bine voit să mă poftască săptămâna trecută la o vânătoare în pădurile ce are în Betania.

Le mai închin mai multor prietene și prietenii mei pentru cari vânătoarea este o plăcere obișnuită.

I

Mă cuprinsese un somn urît, și corpul meu doborât, cu brațele încrucișate peste piept, zăcea întins pe niște iarbă ciudată. Copaci necunoscuți mă acopereau cu umbra lor și alături scipea, printre trestii luciul orbitor al unei bălți ecuatoriale.

După cum se întâmplă adesea când e omul obosit tare, somnul acesta greu rămânea totuși nedesăvârșit; parca știam de unele lucruri de prin prejur și cu ele se amestecau din când în când vise.

Curând parca simții pe cine va lângă mine, aproape de tot, simții că se uita la mine și deschisei pleoapele căutând să ved.

Într'adevăr un obraz mic sta aproape de obrazul meu, strâmbându-se printre crăci. Doi ochi rotunzi foarte vii, foarte tineri,

De la consiliul comunal.

Luni, la ora 5¹/₄ după amiază, consiliul comunal al Capitalei a ținut a doua sa ședință, sub presidenția d-lui primar *C. F. Rebsen*.

Aa luat parte la ședință 26 domni consilieri.

D. consilier *Ioan Procopie Dumitrescu*, care nu fusese la ședința de constituire a consiliului, depune jurământul legiuit. În prezența d-lui Athanasie Moscuna, secretar general al ministerului de interne.

Apoi consiliul procedă la alegerea c. l. d'al doilea ajutor de primar.

Votarea s'e face cu buletine. Voturi exprimate 25, buletine albe 1.

D. Anghel D. Solacolu s'a abținut. D. Anghel D. Solacolu, intrunind 25 voturi, este proclamat ales.

Înmormântare.

Duminecă a avut loc, la cimitirul Șerban Vodă, înmormântarea lui *Emilian Popovici*, inginer-șef de secție în serviciul C. F. R., un harnic și consciencios slujbaş al Statului, decedat Vineri, 8 Ianuarie, după o scurtă dar grea suferință.

Un mare număr de prieteni și de cunoștințe au însoțit rămășițele mortuare. D. Saligny, directorul general al căilor ferate, a depus o frumoasă coroană pe momentul decesatului. O altă frumoasă coroană a fost depusă de d. inginer inspector *Lie Radu* în numele „Societății politehnice”. Am remarcat asemenea mai multe altele aduse de personalul diviziei V și secțiunii I din Galați, al cărei șef era defunctul.

Întreg personalul acestei divizii a asistat la înmormântare.

Revista externă.

Francia și Germania.

De când s'au încordat relațiunile între Anglita și Francia, în Paris se discută în toate stratele și așa zicând pe toate străzile ideea unei armonieri către Germania; ba, cetind discutarea acestei chestiuni a devenit acolo un fel de modă. Na trece adevărat, fără ca vre-un organ publicistic — neexceptând nici chiar *ziarele șoviniste ca „Libre Parole”* — să nu se ocupe cu ea.

Revista „*La Vie illustrée*” merse așa departe încât a pus la cale o anchetă în Germania, spre a afla dacă dincolo de graniță predominesc simțeminte dujmănoase față cu Francia, ear' rezultatul cercetării a fost concludsiunea revistei, că: *poporul german nimic nu dorește mai mult,*

decât a trăi în bună înțelegere cu Francia.

„*Courrier du soir*”, luând drept punct de plecare călătoria la Berlin a ambasadorului german în Paris, contele *Münster*, asigură în mod cât se poate de serios, că în vederea unei înțelegeri, cabinetele din Paris și Berlin sunt gata de a absta de a descălcarea tuturor h. stărilor, care au avut până acum o înjurare împedcătoare asupra încercărilor de apropiere. Desbrăcate de orice griji în această privință, ambele puteri ar putea să-și îndrepte silințele asupra a două ori trei puncte și a se ajuta reciproc în deplina concordanță a vederilor...”

Foiaia franceză asigură, că împăratul Wilhelm e favorabil acestei idei.

NOUȚĂȚI

Arad, 28 Ianuarie n. 1899

Demisie. Contele *Károlyi Tibor*, president al Casei Magnaților, e vorba să demisioneze. Opozanții pretind că demisionează drept demonstrație în contra politicii lui *Báffy*.

Dale presei patriotice. „*Hazánk*” de crierie că încetând de a mai apare ziarul „*Országos Hirlap*”, al cărui prim redactor fusese *Mkszárh*, dia clica lui *Tisza*, au rămas fără pâine vre-o 24 de „*Schreib Moritz*”, căci primul redactor s'a căpătuțit numai pe sine, tatrând la „*Pesti Hirlap*” unde scrisese maiate. Ne lăchpuim acum ce „licitație minuendă” va fi pe la redacțiunile o-vreesti din Budapesta.

„*Klänge aus Rumänien*” se numește o la București în limba germană. Nru 1 al acestei noue reviste ne învață, că 1) o foaie germană de petrecere se poate redigia și fără pic de cunoștință a limbii germane și a înțelesului terminilor germani, și 2) că pentru a ilustra o foaie nu sunt necesare clișeuri speciale, ci acelea pot fi și vech. Dacă sp. p. costumul persoanelor nu coresponde ilustrație, ce are de a face această? Din mulții secolii ai genului omenesc se pot șterge cu ușurință vre o câteva suțioare de ani.

În acest chip vedem în „Sunete din Ro-

mânia” (așa sună titlul în românește) un tablou, care ne înfățișează trei bărbați în costum din primii ani ai evului mediu (*Lohngin*), ear' mai jos găsim textul: „ofitieri svediani prisionieri aud vestea despre moartea lui *Gustav Adolf* după lupta dela *Lützen*”.

Îmbrăcămintea lor nu coresponde timpului în care au trăit, dar' fețele lor sunt destul de speriate și aceasta e destul. Dar' și despre „Sunete din România” credem că am vorbit destul, căci totuși n'am vrea să le șune și lor ceasul prea curând. — *Phylax*.

În sfirșit, am ajuns să răsuflăm puțin. Ieri adevă noul colaborator „de pe *Murș*” al organului „autorizat” a terminat „seria” sa de articole, în care ci că ne-a „combătat” ceva mai scurt ca acum o lună — *Dedu*, dar' nu mai puțin fără milă. . . Ne și pipaim, ca să ne încredințăm dacă a rămas ceva întreg în noi, căci amicul lui *Cașoltan* și *Dedu* ne a luat tocmai de la descălcare, cum se zice, ne-a făcut procesul încă de la întemeierea ziarului nostru.

Cetitorii nostri își cam închipue ce a putut să spună „diplomatul” curentul odinioară. Ne vor dispensa deci de la ori ce răspuns. Cu toate pilarițele n'avem nici chef nici vreme să stăm de vorbă.

D nu Pampu. Nu i-ați auzit de nume, desigur. Nici noi. Organul „autorizat” dela Sibiu il scoate însă în evidență ca pe un distins pedagog merit a lucra la „suplimentul” ala vestit . . . pedagogic. Eată cum debutează apoi d. Pampu:

„*Mărășevici*” celor dela Arad și Pesta în contra „F. P.” — mărturisesc — nici un picur de *scărbă* nu varsă în noi, dedați fiind cu asfel de simptoame ce se repetăză dintr'o considerațiune sau alta zi de zi în mersul ori cărei lucrări bine începute, — trebuie însă să ne *revolte* pe noi învățătorii când se află în corpul nostru învățătoare și *indivizi* de aceia, cari — mai știe *D-zeu* de ce — scot sabia în contra unei *edictări de salutare*, la care se angajează o foaie românească pentru învățători fără nici o *coresp.* abstrăgând dela ori ce colorit confesional și politic.”

Se vede cât de colo, că a învățat în școala lui . . . *Dedu*, sireacul!

Noi adică „*mărășavi*”, ear' ei cu . . . „idei salutare”, ear' cât despre părerea tuturor învățătorilor distinși din Banat, al căror protest l'am publicat ieri, ce valoare pot avea cei, 60 „indivizi” (învățători) în fața părerii d lui Pampu?!

Sălbătăcie. Încă alaltăieri cetisem în „*Egyetérés*” că niște „patrioți” au atacat în stradă pe tatrul student *Lucian Bolcaș*.

de copil, se uitau la mine clipind cu o expresie de mare curiozitate omenească. Pr-s-i mâna pe pușcă cu uba din acele mișcări care ne face să fim gata de atac și care pornesc din fundul fundului nostru, când suntem la vânat.

Gestul era neîndestulător căci gândul tu 'mi era întreg: Mâna îmi căzu și somnul cuprinsese și mai tare, timp de câte-va minute.

Cu toate acestea știam, de și durmeam, că figura cea mai mică se uita meru la mine. În juru mi auzeam de asemenea zbrânind în tăcere zborul a mii de insecte ciudate, cu fel de fel de culori, care jucau într'o beție de căldură și de parfumuri. Aerul acela, care pe mine mă înăbușă, vărsa viață unei lumi întregi de jivine periculoase și de flori mari otrăvite.

Și cum încet — încet mă deșteptam de tot, sub privirea nestrămutată a figurei mici agățată de crăci; brațul mi se întindea către pușcă încet și cu siretenie ca să o iau la umăr în tăcere.

Atunci puilul de maimuță începu să se dea înapoi, fără grabă, fără multă teamă ca și cum i-ar' fi părut rău și cu o băgare de seamă comică ca să nu facă zgomot. Aluneca printre frunze tirându-se cu mâinile-i dibace, tatrând după el într'un chip caraghios coada-i lungă. Și se întoarse de se mai uită la mine, părând ca'mi zice: „Gândesc că nu vrei să mi faci rău, căci nici

eu nu sunt rău; M'am uitat și eu... Dar' de! . . . Cine știe?... Iemnul acela din mâna ta nu'mi prea plăce... Mai bine să mă depărtez... Nu te supăra... Iacă mă duc, mă duc... Și zăni mai departe alte două maimuțe mari, părinții lui fără îndoială, cari țipară la el să se întoarcă.

Il luasem la ochi de vre o două secunde. Și de-o dată glonțul porni făcând un sgomot mare în tăcerea aceea, risipind frunzele rupte, atârând strigătele paserilor, deșteptând pretutindeni vietățile care durmitau la umbră. Un fluture uriaș zbură dintr'un pom de abanos aruncând la fie care bătaie de aripi câte un fulger de metal albastru.

Și corpul puilului de maimuță începu să se rostogolească încet din cracă în cracă cu toată sfortărea supremă a degetelor lui, care știu așa de bine să se agațe... apoi căzu de odată și se întinse pe pământ.

Când îl luai de jos tot mai trăia, dar' nu mai putea să se împotrivescă. Se lăsă de il lui, ca un lucru mort; buzele lui mici tremurau și ochii săi de copil se uită într'ai mei cu o neuitată expresie de agonie, de groază și de muștrare.

Tocmai atunci mă cuprinsese o groază de stupiditatea faptei mele. Il fineam culcat în brațe și li mângăiam capul care murea. Cele lalte două maimuțe al căror puil îl onorăsem țipau sus în copac scrâșnind din dinți, fiindu-le frică să nu le omor și pe ele și totuși dorind să mă zgărie sau să mă muște.

Puilul de maimuță muri cu fruntea rezemată pe pieptul meu, parca cu încredere ca un copil mic. Și nici când n'am simțit cu mai multă disperare trebuința acea care mă apucă adesea să'mi zic singur: „*Vită, vită fără inimă!*”

II

După-ce am omorât puilul acesta de maimuță, timp de cinci ani n'am mai pus mâna pe pușcă, afară doar de cele ale marinei de războiu și numai pentru trebuințele serviciului. Dar' se vede că nu mă îndreptasem încă de tot deoarece-ce mi se întâmplă să vânez din nou.

De data aceasta nu mă mai aflam în mijlocul unei singurătăți cumplite, printre pietre cenușii și buruieni, sub cerul nesigur din Martie, într'un colț din insula *Mitilena*. Nava mea de atunci, o navă mică și plăpândă dusă de colo până colo de vânturi timp de două zile, se adăpostise într'un golf al acestei insule. După turburările de pe mare urmă de odată o mare liniște. Nu aveam ce face și nimic nu ne poftea să coborâm pe pământ.

Cu toate acestea se auziau pasările cântând pretutindeni și un prieten de pe navă bolnav, care nu putea mânca din proviziile noastre, îmi zise:

— Tot n'ai tu ce să faci, dute de 'mi vâneză o duzină de pasărele de ala pentru diseară.

Și fără să mă mai gândesc plecai la vâ-

N'am voit să credem că se poate o asemenea sălbătăcie nici chiar în Oradia-mare. Am întrebat și azi primul răspuns afirmativ. Eroul acestui atentat este „patriotul” — Knapp Lajos, care după cum îl arată numele, este un venetic între Unguri și astfel vrea să și câștige titlu de a pute purta cu mândrie numele de „magyar”. Înfierăm această sălbătăcie!

Logodnă. Elena Enăchescu, profesoară în București și Gabriel Năulescu, profesor în București, logodiți.

Naștere pe piscul muntelui. Piscul cel mai adeseori vizitat de vienezii este așa zisul *Rax-Alpe*. Înalt aproape 2000 metri. Deși pe munte sunt întocmite multe căsuțe și alte comodități, la diferite înălțimi, unde lumea poate bine poposi și căpăta de mâncare, totuși dramul până la vârf e foarte obositor, pe unele locuri chiar primejdios. La sărbătorile Crăciunului întreprinse o excursie la Rax-Alpe o societate mai numeroasă de domni și doamne. Ajungând la înălțimea de 1482, unde încă era o căsuță de poposit, o tineră femeie nu mai putu merge mai departe, căci apucată de durerile facerii, născu un băiat zdravăn. Se înțelege, că trebuia să rămână acolo până să se înfrămânze într'atâtă în cât să poată face dramul îndărăt, ceea ce s'a întâmplat numai în zilele din urmă, pe sanii, în cel mai apropiat sat și d'acolo la Viena. Mama și băiatul sunt voinici și sănătoși.

„Foia pedagogică.” S'a trimis următorul apel învățătorilor gr.-ort. din prot. Mercurei:

„Stimate Coleg! „*Foia Pedagogică*” din Sibiu este singurul organ de specialitate al învățătorului român din patrie. Cu toate acestea atât materialicește cât și moralicește este de tot slab sprijinită din partea noastră.

Din această cauză subsemnatul birou, te îndeamnă, ca să o abonezi fără amânare. Prețul de abonament pe an e 3 fl., pe jum. an 1 fl. 50 cr.

Despre îndeplinirea acestei recerări se așteaptă răspunsul d tale până la 31 l. c. Poiana, la 10 Ian. 1899.

Biroul reuniunii învățătoresți din prot. presbiteratul Mercurei.

Ilie Georgescu,
president.

Nic. Simulescu,
secretar.

Dedu și Țarul. Dedu s'a apucat acum să facă greutăți Țarului. Așa, că într'un articol al său, Dedu în nrul 7 al organului „autorizat” combate astfel:

„Nu știu, cum se face dar' mie (lui, adică, lui Dedu) îmi inspiră puțină încredere lungul program al ministrului rusesc de externe. E prea lung”.

D-le Murawiew, mai scurtează programul, că altfel n'o scoți la capăt. O să vezi, Dedu și o spunel!

Mai la vale:

„Pentru ajungerea scopului era, după mine, de ajuns, dacă se lua în program „un singur punct anume: recunoașterea „de for suprem și legal al unei judecătoreii de pace, cu dreptul de a aplana conflictul dreptății toate conflictele ivite între „popoare”.

Poate, că citind acestea, țarul va și primi sfatul lui Dedu. O să vedem, destul că marele diplomat cu patenta organului „autorizat” ajunge la concluzia:

„ideia cu desarmarea nu e tocmai sinceră!”.

Mai ști, o fi vre-o blăstămăție la mijloc. Poate chiar „tradare”.

Nu i lăsa, însă, Dedule, ei trage-le o serie, de veștești să le meargă peticile.

Elevul lui — Pulszky. „Egyetű tész” aduce știrea că B. Béla, unul dintre tinerii de mare speranță ai înaltei societăți de geny în Bihor, după ce și a prăpădit averea a ajuns scriitor notarial. Învețat însă cu viața domnească, a furat din greu. Hoția s'a descoperit însă. Dar' nici Pulszky n'a trăit de geaba în țeară, ci a dat pildă lui B. Béla, căci văzându-se în pușcărie, tinărul de mare speranță s'a făcut și el că e nebuc. L'au și dus la spitalul din Oradia, dar' se vede că nici starea asta nu i a plăcut, căci alaltăieri a fugit și d'acolo. Nu-i nimic, d'aceea poate să ajungă solgăbirău, numai „sistemul” să trăiască.

Păziți-vă sănătatea! Tuturor celor ce sufer de boale de piept, de boală de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, guturai, durere de ochi și alte boale launtrice, apoi pentru boale de copii, se recomandă cu multă căldură medicamentele Kneippiane.

Se pot căpăta de-adreptul sau prin poștă dela farmacia dlui Dr. Julius Schopper în Oravița (Krassó-Szörény m.)

Catalogul tuturor medicamentelor (leucurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din muma apoteei!

Felurimi.

Sfaturi pentru pasagerii din hotel. Călătorul să nu primească odaia ce i-se imbie mai întâiu. Ca unui oaspe, care alege, i-se va da una mai bună și va fi servit cu mai multă băgare de seamă. Te arăți prietenos, faci o față veselă și mulțumită, ajungi în poziție d'a umbla cu papucii cât se poate

de prost curății. Cu chelnerul, dacă vorbești aspru la început, iar mai la târziu îi dai și câte-o vorbă bună, ai să o duci cât se poate de bine. Fata, care te servește, să no slăbești cu chematul. Odaia are să-ți fie ca oglinda.

CEISA.

— Nesiguranța continuă. — Grantățile. — Ce cere Banffy? — Opoziția îndârjită. — Széll.

Széll s'a întors din Viena cu imputernicirea și îndrumarea să conducă, prin contact direct cu opoziția, negocierile de împăciuire; ziarele din Viena și Pesta, fără deosebire de nuanță, vestesc:

„Pe azi după amiază se așteaptă, pre-darea (în mâine guvernului) a celor mai noue concluzii luate de către delegații opoziției coalitate. Nu s'a întâmplat însă... adaugem: nici până la apariția suspenției ziarului. „Această amânare — zice „P. Lloyd” — a dat în clubul liberal seara, prilej la discuțiuni vioace căci nu e secret pentru nimeni, că între punctul de vedere al guvernului și cel al opoziției, deși în multe privințe greutățile de față sunt delăturate, există încă deosebiri „foarte importante, ba chiar radicale. Și anume, ele se referă atât la pactul economic, cât și la chestiunile personale, precum și la revizuirea regulamentului Casei”.

„Chiar aceia, cari erau priviți până acum ca prietini ai păcii cu ori ce preț, accentuează drept *conditio sine qua non*, că par-tidul nu poate renunța de la condițiunile stabilite de guvern, anume că: încă sub Banffy și încă în această sesiune trebuie să se întâmple nu numai alegerea prezidiului, votarea proviziilor bugetar (de 4 luni), al pactului economic, al învoelii cu Croația și legea recușilor ei și revizuirea regulamentului Dietei.

Aceasta din urmă trebuie modificată „cel puțin în așa măsură, ca practicarea obstrucției tehnice să fie făcută pe totdeauna cu neputință... Aceste cereri se consideră în partid ca minimum”.

Opoziția însă, după mărturisirea atât proprie, publicată în organele ei, cât și după spăsele guvernamentalelor, „nu vrea să îngăduie acestui om nici un fel de proiect, și peste tot trebuie să fie în posesiunea de garanții depline despre plecarea lui”.

„Capacitatea în această privință devine tot mai anevoioasă.” — Astfel că „seara în clubul liberal se accentua în expresiunile cele mai aspre, că ori-ce tocmeală (cu opoziția) e esclusă”.

Cât despre proiectul lui Széll, textul autentic n'a fost până acum nicăeri publicat; astfel că precis nu se știe, ce conține. Din

tre ceia-ce a eșit la iveală în mod neautentic, pare a avea următorul rost: *Bánffy* se legase în conferențele dela *Ischl* din vara trecută, că pactul economic cu Austria — încheiat odată definitiv — să existe în forma de „convenție” comercială, — până nu va hotări altfel parlamentul ungar. Mai târziu făcuse concesii opoziției, ce pactul definitiv să fie încheiat numai până la 1 Ianuarie 1903, când adică expiră toate „trac-tatele” comerciale-vamale ale monarhiei cu statele străine; dar' și după această dată, comunitatea economică cu Austria să tot dăinuiască în forma de convenție, „până nu va hotări altfel parlamentul ungar.”

Széll însă a reușit cu „formula” lui a schimba textul „clausulei dela *Ischl*”, tănuite de Banffy, așa fel: „tractatul” definitiv cu Austria, se va încheia numai până la 1903, ear' apoi dela sine, fără ori-ce altă măsură, fie legislativă, ori de luat din partea **COROANEI**, va intra în vigoare dreptul Ungariei la vama de sine stătătoare, în sensul legilor, care îi garantează acest drept și până astăzi, anume: art. XII din 1868, §-68 (legea ungară despre dualism) și art. de lege I din 1898.

Deși pe Széll toți îl consideră, atât în Viena cât și în Budapesta, drept urmaș al lui Banffy, totuși el însuși nu prea arată voia a primi moștenirea. Aceasta încă o constată foile, fără deosebire; ba zic chiar că din toate puterile se împotrivesc.

Sgudunala și frigurile „ex-lex”-ului așa dar' vor mai dăinui câteva vreme.

Poșta Redacției.

B. Comloș. În comisia și ședința de candidare unde să se candideze pe sine, nu poate figura.

ULTIME ȘTIRI

Budapesta, 28 Ian.

Deoarece ce e sigur, că *Bánffy* se va duce, se fac tot felul de combinații. Se crede că prim-ministru va fi Széll, care între alții va lua în cabinet pe Csáky (la interne), Berzevicy (la cult) și un *apponyist*.

nat prin câmpia mohorâtă și tristă, dar' plină de bucuria cântecelor atâtor pasări.

Cu cele unsprezece dintăi, lucrul merse mai bine. Trăsesem în ele de departe și le culesesem de pe jos moarte gata, fără să fi văzut suferind.

Dar' la a douăsprezece-a mă aștepta o lecție hotărâtoare: De atunci sunt opt-sprezece ani impliniți și nici n'am mai vănat vre-o dată.

Cu ce cuvinte să traduc pentru cei cari mă vor citi aci, neștersa impresie ce mi a rămas întipărită în minte? A fost cu mult mai puțin tragic decât agonia unei maimuțe: aci aveam a face numai cu o biată pasăre ochită de aproape, trznită tocmai în mijlocul cântecului. Fără de îndoială că de când cu cea din urmă vânătoare a mea nu mai eram așa înconștient ca mai înainte în față cruzimilor nefolositoare, începusem să simt ce e mila. Și pe urmă abia plecasem din Stambul: farmecul vieții musulmane se rupsesse de vece, și insula aceea, colțișorul de pământ tot turcesc înțecare mă'aruncase întâmplarea, mă predispuinea la emoțiuni nes, use.... Cu un păstor batrin de capre care mi eșise în cale mai adineaori vorbisem limba turcilor, și pe pământ văzusem aceleași flori violete, mirositoare, care se deschid în Marie pe câmpiile Bosforului.

Și acolo, în insula aceea, în fuadul unei vălcele adăpostite și călduroase vânai pen-

tru cea din urmă oară. O rază de soare tocmai începea să străbată boita de noi, vestind liniștea și primăvara și toate viațările de prin aer cântau mai tare ca să'l salute. Lângă mine pe o stâncă, între crâncile unui pom înflorit, veni și se așeză, plină de încredere, o pasărică; beată de viață, de mișcare, de veselie, de dragoste, ridică capul către o altă pasăre care trecea în zbor pe sus și începu să cânte într'un delir de bucurie și de așteptare... Dar' eu o luasem la ochi cu un gest mașinal, cu gestul nedespărțitului animal ce se află în fiecare din noi; și glonțul o izbi stingându-i pentru vece în gușe cântecul drăgălaș. Cat elipsește corpul ei mic plin de viață, ajunse o biată treantă, un nimic plin de sânge sorțit să ajungă două imbucături de carne între dinții zdrobitori și apoi în fundul stomacului unui uriaș omenesc.

Oh! florile acelea violete și mirositoare pe care o mână scumpă cu unghiile vopsite trandafirii mi le adusesse eu o zi înainte chiar, în căsuța mea din Stambul, aceleași flori de primăvară ale Orientului pe care le găseam și aci în vâlceaua aceasta singuratecă, când nu credeam să le mai ved!

Și ființa acea mică, plină de viață și ușoară care își cânta cu încredere iubi ca lângă mine! Și brutalitatea mea că am nimicit-o!... Dar' de geaba!.. Nu voi isbuti nici odată să arăt legătura misterioasă ce se formase între toate acestea în capul meu, nici să fac a se pricepe

de ce am fost așa de mult timp urnărit de remușcarea acestei fapte, de nespusa intristare că am săvârșit-o... Iar' m'am înfundat în lucrurile ce nu se pot descrie cu nararea aceasta, a celei din urmă vânătoari ale mele. Recunosc că exemplul cu maimuța era mai bine ales.

Și te gândești că sumedenie de oameni cari nu sunt mai răi ca ceilalți săvârșesc de plăcere asemenea omorari, și se duc să petreacă omorând, aduc chiar acasă biete pasări rănite pe care n'au avut cel puțin rușinea să le omoare de tot pe urmă și care au suferit îndelungă vreme înăbușite pe jumătate între cadavrele mici ale semenilor lor!..

Dar' tragerea în țintă în porumbei!.. Poate să fie mai feroasă ineptie de cât a această petrecere a câtorva guri căscate din lumea mare!.. Dar' marile vânătoari elegante!.. Când ved în articolele de sport, la sfârșitul câte unei istorisiri de măcelării de acestea în care bietul cerb plânge — căci cerbii varsă lacrimi adevărate când îi sfîșie câinii — când ved, zic, tradiționala frază: „Onorurile au fost făcute prea grațioasei d-re Cutare” parcă ved pe acest monstru de d-re grațioase zâmbind în față agoniei ce i-se oferă, și mi-e silă de dinsa de zece ori mai mult decât de o Carabă sau Pahuină care mănâncă o bucată de carne omenească, când le dă brânci foamea.

Dar' frumoase care nu fac nici un rău,

care trăiesc în cete pe piscurile munților Pyrinei și pe care omul neghiob curând le va nimici cu totul? Acum în urmă un băiat, de altminteri cultivat, artist, inteligent, și blând îmi spunea că poposise în munte ca să le vneze. Doborîse opt și le lăsase acolo, ne având ce face cu ele. Era oaspetele meu și nu am îndrăznit să-i zic:

— Îmi place mai mult cei cariucid la drumul mare decât d-ta, căci cel puțin au meritul de a înfrunta un pericol și scuza de a fi săraci... *

Pe vremea noastră, în care se ivesc idei noi, care răstoarnă tot ce a fost mai înainte, niște visători anguști cugetă să desfințeze războiul — războiul care, cu descoperirile chimicilor, va ajunge a fi cu neputință și care cu toate acestea era școala sublimă, unica școală de abnegare, de putere și de curagiu, războiul pe care poate că ar fi trebuit să-l păstrăm în formele lui vechi ca și credința strămoșească...

Dar' vânătoarea! Oare nimeni nu se va ridica contra vânătoarei care în vechime avea un folos, măreț și chiar nobleț, dar' care în zilele noastre și în țările noastre este numai o cruzime mișelnică?..

Traducție de Dumitru Stăncescu.

Editor: Aurel Popovici-Bărcianu.
Redactor responsabil: Ioan Russu Șirinau.

„SENTINELA“ institut de economii și credit ca societate pe acții.

CONVOCARE

P. t. acționari dela „SENTINELA“ institut de economii și credit ca societate pe acții se invită prin aceasta a participa la a

III-a adunare generală ordinară

care se va ține în Satul-nou (Réva-Ujfalu) în 13 Februarie 1899 st. n. în localul institutului la 10 ore a. m.

Ordinea zilei:

1. Deschiderea și constituirea biroului adunării generale.
2. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere.
3. Aprobarea bilanțului.
4. Absolutorul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere.
5. Impărțirea profitului curat și fixarea dividendelor.
6. Alegerea unui eventual trei membrii în direcțiune.
7. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiere.
8. Eventuale propuneri (conf. §-lui 26 pt. g. din statute).

Satul-nou. (Réva-Ujfalu) în 22 Ianuarie 1899.

Direcțiunea.

NB. La adunarea generală pot participa numai acei acționari cari sunt trecuți cu 6 luni mai înainte în registrul de acții și își depun acțiunile și cupoanele la casa institutului cel puțin cu o zi înainte de adunarea generală. (§. 16. st.)

Activa		Contul bilanțului		Pasiva	
Cassa în număr	1.314 04	Capital de acții: 800 acții à 50 fl.	40.000 —		
Cambii în portofoliu	79.211 36	Depuneri spre fructificare	45.808 66		
Imprumuturi ipotecare	4.718 —	Fondul de rezervă	3.645 32		
Avansuri pe efecte	1.544 —	Fondul de rezervă disponibil	100 —		
Efecte proprii	1.328 37	Fondul cultural filantropic	50 —		
Mobilier . . . . . fl. 732.07		Fondul de pensiuine	100 —		
după 10% amortisare „ 73.21	658 86	Dividende neridicate	45 17		
Diverse conturi debitoare	7.308 43	Depozite de cassă	588 97		
Interese restante	368 31	Interese transitoare anticipate	2.264 18		
Capital de acții nevărsat	3.614 45	Diverse conturi creditoare	139 99		
		Profit transpus din 1897 fl. 140.82			
		Profit net în 1898 . . . . . 7195.01	7.335 83		
	100.076 12			100.076 12	

Eșite		Contul Profitului și al Perderilor		Intrate	
Interese la depuneri	2.321 08	Interese de escompt	12.307 84		
Salarii	1.880 01	Interese ipotecare	539 95		
Chirie	210 —	Interese de lombard	73 37		
Spese (lemne, protocoale. lumina)	522 21	Venit transpus din 1897	140 82		
Porto	177 01	Pro diverse	139 73		
Contribuțiune și 10% la depuneri	681 66				
Amortisare 10% la mobilier	73 21				
Venit transpus din 1897 fl. 140.82					
Venit curat din 1898 „ 7195.01	7.335 83				
	13.201 71			13.201 71	

Satul-nou, 31 Decembrie 1898.

Pentru comptabilitate:
T. I. Marcu m. p. comptabil

DIRECȚIUNEA :

T. Micla m. p., director-executiv.
I. Neagoe m. p.

P. Tisu m. p.
St. Negru m. p.

P. Stoica m. p.
Dr. A. Birescu m. p.

G. Ortopan m. p.
Z. Gașpar m. p.

Conturile prezente le-am examinat și aflat exacte.

Satul-nou, 26 Ianuarie 1899.

276 1—1

Comitetul de supraveghiere.

I. Gașpar m. p., președinte Adam Magyar m. p., Teodor Petrișor m. p., Ioan Roșu m. p., Petru Negru m. p., Nicolae Popoviciu m. p.,
Damian Popescu m. p., Ioan Ortopan m. p.,

Raportul comitetului de supraveghiere către adunarea generală.

Onorată adunare generală!

Examinând registrele, bilanțul și contul profitului și al pierderilor, conform §-lui 40 din statute, le-am aflat în cea mai bună ordine; asemenea controlând și administrarea în decursul anului, precum și propunerile direcțiunii în privința împărțirii profitului curat, suntem de acord cu aceeași și propunem a da direcțiunii și comitetului de supraveghiere absolutul.

Satul-nou, 26 Ianuarie 1899.

Comitetul de supraveghiere.